

10.33537/sobild.2022.14.1.3

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 22.03.2022
Kabul edildiği tarih: 10.05.2022
Yayınlanma tarihi: 31-01-2023

Article Info

Date submitted: 22.03.2022
Date accepted: 10.05.2022
Date published: 31-01-2023

ALMAN BASININDA TÜRKLERİN ÖTEKİLEŞTİRİLMESİ: BILD GAZETESİ ÖRNEĞİ

THE MARGINALIZATION OF TURKS IN GERMAN PRESS:
THE EXAMPLE OF THE NEWSPAPER BILD

Büşra Fadim SARIKAYA

Türk Alman Üniversitesi, Dr. Öğr. Üyesi,
Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Kültür ve İletişim Bilimleri Bölümü,
busra.sarikaya@tau.edu.tr

Anahtar sözcükler

Alman basını, Bild Gazetesi,
Türkler, Ötekileştirme

Keywords

German Press, Bild Newspaper,
Turks, Marginalization

Öz

1960'lı yılların sonunda konuk işçi sıfatıyla önce kısa süreliğine Türkiye'den Almanya'ya giden Türk'ler, ikinci ve üçüncü kuşağın da Almanya'da dünyaya gelmesiyle Türkiye'ye geri dönme planlarını ertelediler. Kısa süreliğine Almanya'da kalma düşüncesiyle ilk yıllarda Alman toplumuna entegre olmayı önemli bulmayan Türkler, gettolaşmış mahallelerde birarada kalmayı tercih etmiştir. Alman toplumundan uzak kendi kültürünü yaşatmaya devam eden bu konuk işçiler, Almanca öğrenmeyi bir gereksinim olarak görmemiş, Alman toplumuna dahil olmayı da istememişlerdir. Fakat zaman içinde ikinci ve hatta üçüncü kuşak Almanya'da doğup büyümeye başlayınca, bu birinci kuşak mecburiyetten de olsa Alman toplumuna ayak uydurmak zorunda kalmıştır. Her ne kadar zaman geçmiş olsa da, günümüzde Almanya'yı ikinci yurt belirleyenler Alman toplumu tarafından yanlış anlaşıldıklarını ve kabul edilmediklerini iddia etmektedir. Bu iddianın ana sebebi ise basında haklarında yayımlanan ve genellikle olumsuzluk içeren haberlerdir. Dolayısıyla bu iddianın doğru olup olmadığını anlayabilmek adına, Alman basınında Türk'ler hakkında yayımlanan haberlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi önemlilik arz etmektedir. Bu çalışma kapsamında incelenen gazete haberleri kapsamında Almanya'nın en çok okunan gazetesi olan Bild gazetesinde bir aylık periyotta Türklerle ilgili yayımlanan haberlerin objektif bir bakış açısından ziyade sübjektif ve yanlı olarak yayımlandığı anlaşılmıştır.

Abstract

Turkish guest workers, who went in the latest 1960s to Germany, reprieved their plans to turn to Turkey just because of the reasons their children were born in Germany. For the first time in Turkey, the Turks did not find it essential to integrate into German society with the idea of staying in Germany for a short period. These guest workers, who continued to live their own culture away from German society, did not see learning the German language as a requirement and did not want to be included in German society. Nevertheless, in time, when the second and even the third generation were born and grew up in Germany, this first generation had to keep up with the German society, even if it was compulsory. Even though time has passed, Turkish people claim that they have been misunderstood and unaccepted by German society. The main reason for this claim is the negative news published about themselves in the German press. Therefore, to understand whether this claim is valid or not, it is essential to examine and evaluate the news published about the Turks in the German press.

1. Giriş

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte endüstrileşme sürecinin ivme kazandığı ancak iş gücü ihtiyacının öz kaynaklardan karşılanamadığı Batı

¹ Savaştan yenik ayrıldıktan sonra yeniden kurulan ve hızla gelişen Almanya, sanayisini canlandırmak için ihtiyaç duyduğu insan gücünü 1960'lı yıllarda dışarıdan ithal etmeye başlamış, bu süreçte Türkiye en büyük göçün yaşandığı ülke olmuştur.

Türklerin göç serüveni, 1957'de 12 kişilik sanatkar grubunun Almanya'ya gitmesi ile başlamıştır. Bunu çok sayıda başka işçinin de izlemesi üzerine Almanya'ya gidişi resmen örgütleyebilmek amacıyla 31 Ekim 1961'de Türk-Alman İşçi Mübadele Anlaşması imzalanmıştır. Diğer Batı Avrupa ülkelerinin de işgücü açığını kapatmak amacıyla 1964'te Hollanda, Belçika ve Avusturya, 1965'te Fransa ve 1967'de de İsveç ile benzer mübadele anlaşmaları imzalanmıştır. Türkiye'den Almanya'ya göç dalgası, 500 bininci işçinin törenle gönderildiği 1972 yılının ertesinde başvuruların durdurulmasıyla 1973 yılına kadar sürmüştür.²

Halen 3 milyon civarında Türk'ün yaşadığı Almanya'daki Türk göçmenler, ³ birçok alanda kendilerini göstermiş, özellikle kültür ve ekonomi alanlarında etkin olmuşlardır. Küreselleşme süreci ile birlikte Avrupa'ya ara insan gücünün sağlanmasına yönelik başlayan yasal göç dalgası nedeniyle dünyanın bütün coğrafyalarının artık çok kültürlü ortamlardan oluştuğunu söylemek mümkündür.⁴ Bu çok kültürlü ortamın yarattığı en büyük sorunların başında ise kuşkusuz uyum gelmektedir. Neredeyse 60 yıldır Almanya'yı ikinci vatanları olarak kabul eden Türk'lerin bu uyum sorunu Alman toplumu tarafından kabul edilmedikleri ve yanlış anlaşıldıklarından kaynaklandığı iddia edilmektedir. Bu iddianın ana sebebi ise Alman basınında haklarında çıkan ve genellikle olumsuzluk içeren haberlerdir.

Örneğin gazeteci ve yazar olan Günter Wallraff çalışmalarına yabancıların ve özellikle Türk işçilerin karşılaştıkları zorluklara parmak basmıştır. Öyle ki, bir Alman olarak bir Türk gibi yabancı işçiler arasında kendini gizleyip olumsuz çalışma koşullarını gözler önüne sermiştir. Bu işyerlerinin 'Köle Pazarı'na dönüştüğü, kaçak yabancılara 'öldürücü' işlerin

Avrupa ülkelerinde yabancı iş gücü talebi ortaya çıkmış, bu durum söz konusu ülkelerin belirli dönemlerde özendirildikleri, belirli dönemlerde ise yasalar çerçevesinde durdurmayı denedikleri, günümüze kadar süregelen uluslararası bir göç hareketine yol açmıştır. yüklendiği, insanların sırf yabancı oldukları için insan yerine konulmadıkları o 'En Altta'larla birlikte, Günter Wallraff, Türk işçisi 'Ali Levent' olarak, iki yıl inşaatlarda, Mc Donalds'da Thyssen'de kaçak olarak işçiler arasında çalışmıştır ve özellikle Türk işçilerin karşılaştığı zorlukları kendi üzerinde deneyimleme fırsatını yakalamıştır.⁵

Çalışmanın birinci bölümünde uzun süre Avrupa'nın en yüksek tirajlı gazete ünvanına sahip olan Bild Gazetesi'nin tarihçesi ve mülkiyet yapısından bahsedilecektir. Özellikle dekonstrüktif okuma yönteminden faydalanabilmek adına sosyo-ekonomik bir okuma yapabilmek adına, sözkonusu gazetenin tarihçesi ve mülkiyet yapısını bilmek önem arz etmektedir. İkinci bölümde ise Mart 2019'da adı geçen gazetenin internet versiyonunda Türk'lerle ilgili haberlerin başlık ve spot kısımları içerik analiz yöntemiyle analiz edilecektir ve ardından dekonstrüktif okuma yönteminin sorularına cevap aranacaktır. Sonuç kısmında ise çalışma kapsamında elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve çalışmaya başlamadan önce öne atılan sayıtların kanıtlanıp kanıtlanmadığı tartışılacaktır.

1.1 Almanya'nın En Yüksek Tirajlı Bulvar Gazetesi Bild Gazetesi'nin Tarihçesi

Bild Gazetesi'nin tarihi, 1952'de, yayıncı Axel Springer'in "televizyona basılı bir cevap" vermek istediği zaman başlamıştır. Bu nedenle, ilk baskı yalnızca dünyadaki olaylar hakkındaki güncel fotoğrafları değil, aynı zamanda komik haberler, burç yorumları ve yarışmalar hakkındaki haberleri de içererek sadece bilgilendirme olarak değil, aynı zamanda eğlendirici içerik olmasına dikkat edilmiştir. Bild Gazetesi, ilk yıllarında, yalnızca altyazılı, geniş formatlı fotoğraflar kullanarak farkını ortaya çıkarmaya başlamış, kısa süre sonra geniş bir okuyucu kitleye sahip olmuştur. Gazetenin ilk manşet sayfasında dünyada olan biten önemli haberlere ayrılmışken, iç sayfalarında daha çok magazinsel, dedikodu, cinayet ve cinsellik içeren haberlere yer veriliyordu. İlk yıllarda büyük boy resimlere yer verilen gazetede yıllar sonra değişikliğe gidilmiş, büyük boy resimlerin sayısı azaltılmıştır. Büyük boy resimlerin yerini artık çarpıcı ve korkusuzca atılan başlıklar almaya başlamış, gazete uzun yıllar boyunca kullanılan dili tarafından da sükse etmeye başlamıştır. 1956 yılında Bild Gazetesi pazar ekini dahil ederek gazeteyi genişletmiş, sonraki yıllarda da Bild Sport adında spor eki çıkarmaya başlayarak tirajını gittikçe yükseltmeye başlamıştır. Bugün, Bild Gazetesi, birçok okuyucu için önemli bir bilgi ve görüş kaynağıdır

¹ Doğan, Ahmet Atilla, "Almanya'daki Türkler ve Çok Kimlikli Kimliksizleştirme", Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2006, s. 6

² Nuruan, M., Kalaycı, A.R., "Almanya'da Yaşayan Türklerin Aile Yapısı ve Sorunları Araştırması", Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2007, s.16

³ Çakır, M., "Türklerin Alman Kültüründeki İmajı", içinde Gümüş Z. (Ed.), Türk Alman İşgücü Anlaşmasının 50. Yılında Almanya Türkleri, Anadolu Üniversitesi Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunlarını Araştırma Merkezi Yayınları, Eskişehir, 2012, s. 32

⁴ Yağbasan, M., "Kültürlerarası İletişim ve Diyaloğun Almanya Özelinde Analizi", eJournal of New World Sciences Academy Humanities, 2009, s. 113-136

⁵ Günter Wallraff, En Altta'larla, 1986, Milliyet Yayın A.Ş., Köln

ve günde 2,1 milyondan fazla baskısıyla, Almanya'daki en yüksek tirajlı gazeteler arasında yer almaktadır.⁶

1.2 Bild Gazetesi'nde Yayınlanan Haber Konuları

Uzun süre Avrupa'nın en yüksek tirajlı, günümüzde ise Almanya'nın en çok okunan gazetesi olan Bild Gazetesi içerik bakımından çok geniş kapsamlı bir bulvar gazetesidir. Önceliği, okuyucuları dünyadaki tüm önemli haberler hakkında bilgilendirmek olan gazete, siyasi konuların yanı sıra finans sektöründeki konuları ele almaktadır. Araştırma haberlerine ve spesifik konular hakkında yazılan makalelere de yer verilen gazete, okuyucu kitlesini en ince detayına kadar bilgilendirmeyi bir amaç haline getirmiştir. Gazete tekliflerini doğrudan tüketicilere yönlendirmekte ve yatırım, sigorta ve kredi alanları gibi çeşitli ipuçları vermektedir. Ayrıca, Bild Gazetesi dedikodu, ünlülerin yaşamı veya güncel haber konuları hakkında da magazinsel boyuta önem vermektedir. Bunun yanı sıra her türlü spor dalı hakkında da haberler yayımlayan gazete, yalnızca sonuçları aktarmakla sınırlı kalmıyor, aynı zamanda okuyucuların tüm olayları doğrudan izlemesini sağlayan yorumları ve oyun raporlarını da yayımlamaktadır.⁷

1.3 Yahudi Karşıtı Propaganda Yapmakla Suçlanan Almanya'nın en Yüksek Tirajlı Gazetenin Sahibi Axel Caesar Springer

Kamuoyu etkilemede birinci sırada yer alan Bild Gazetesi'nin sahibi Axel Caesar Springer 2 Mayıs 1912'de Hamburg'da dünyaya gelmiş, 22 Eylül 1985'te ise Batı Berlin'de hayatını kaybetmiştir. Almanya'nın en yüksek tirajlı gazetesinin sahibi olmanın yanında yayıncı kimliğiyle ön plana çıkan Springer, İkinci Dünya Savaşı sonrası Alman tarihindeki en tartışmalı isimlerden biri olmuştur. Altonaer Nachrichten'in bir üyesi olarak, Nazi döneminde Yahudi karşıtı propagandadan sorumlu olan Springer, ayrıca NS-Krafftfahrkorps'a da aday olarak katılmıştır.⁸ Almanya'nın yeniden birleşmesini sağlamak için Springer, Ocak 1958'de Sovyet lideri Nikita Khrushchev ile bir araya gelmiş, Soğuk Savaş'ın ardından yabancı muhabire olan ihtiyacı fark edince 1959'da Springer Auslandsdienst'i (SAD) kurmuştur. Nazi propagandası yapmakla suçlanan Springer, Almanya ve İsrail arasındaki zedelenmiş ilişkiyi düzeltmek için çeşitli faaliyetlerde bulunarak, İsrail Bar Ilan Üniversitesi'nden Federal Almanya Cumhuriyeti'ni İsrail'e yaklaştırma çabalarından dolayı fahri doktora almıştır. Ayrıca İsrail'e verdiği destek ve Almanlarla Yahudiler arasındaki uzlaşma için Leo Baeck Madalyası'nın ilk sahibi olan

Springer, "Kudüs'ün Bekçisi" fahri unvanını alan ilk Alman olmuştur.⁹ Bild Gazetesi'nin yayın politikasında yer alan 5 kuraldan biri ise „Yahudi halkını ve İsrail Devleti'nin var olma hakkını destekliyoruz“ şeklindedir.¹⁰

1.4 Axel Springer'in Arkasındaki Güçlü Kadın, Almanya Şansölyesi Angela Merkel'in en Yakın Dostu; Friede Springer

Axel Springer'in beşinci eşi ve tek varisi olan Friede Springer, 15 Ağustos 1942'de dünyaya gelmiştir. Eşi Axel Springer'in vefatından sonra Springer Yayınevi'nin başına geçen Friede Springereski Almanya Şansölyesi Angela Merkel ile yakın dostluk içerisindeydi. Friede Springer, 2004, 2009, 2010, 2012 ve 2017 yıllarında Federal Hıristiyan Demokrat Birliği'nin (CDU) 12., 13., 14., 15. ve 16. Federal Meclislerin bir üyesi olarak seçimlere de katılmıştır. Friede Springer aynı zamanda, Springer Yayınevi'nin başında olmanın yanı sıra Friede Springer Vakfı'nın kurucusu ve başkanıdır. Bu vakfın yedi üyelik mütevelli heyetinde yer alan isimler ise dikkat çekicidir. Buna göre heyette, eski Federal Almanya Cumhurbaşkanı Horst Köhler ve Şansölye Angela Merkel'in eşi Joachim Sauer yer almaktadır.¹¹ Friede Springer gibi yayıncı ve basın patronu bir kadının siyasilerle olan bu ilişkisi ve yakın dostlukları zaman zaman Alman basını tarafından da sert dille eleştirilmiş, en son Almanya'nın saygın dergilerinden sayılan Spiegel dergisinde Şansölye Merkel'in eşi Sauer hakkında, Friede Springer Vakfı'ndan 10 bin euro elde ettiği gündeme taşınmıştır.¹²

Uluslararası ilişkilerini koruyan ve Almanya'nın önce gelen politikacılarla yakın dost olan Friede Springer'in bu ilişki düzeyi dekonstrüktif okuma yönteminde cevaplanacak sorular kapsamında önemlilik arz etmektedir. Örneğin „Bu mesajın kazananı veya kaybedeni kimdir? Bu mesaj sahibinin menfaatine nasıl hizmet etmektedir?“ sorusuna cevap ararken arka plan detaylarını bilmek faydalı olmaktadır.

⁹ Die Welt, <https://www.welt.de/print-welt/article675845/Die-Preistraeger-der-Leo-Baeck-Medaille.html>

çevrimiçi 20 Nisan 2019

¹⁰ 2017 Nachhaltigkeitsbericht, Axel Springer Grundsätze, <http://nachhaltigkeit.axelspringer.de/de/grundsätze/unternehmensgrundsätze.html>, çevrimiçi 22 Nisan 2019

¹¹ Friede Springer Stiftung, <http://www.friedespringerstiftung.de/>, çevrimiçi 19 Nisan 2019

¹² Spiegel Online, „Merkels Gatte kassiert jährlich 10.000 Euro von Friede Springer Stiftung“, <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/angela-merkel-ehemann-joachim-sauer-kassiert-jaehrlich-10-000-euro-von-springer-a-1086226.html>, çevrimiçi 24 Nisan 2019

⁶ Bild Zeitung und ihre Geschichte, <https://www.zeitung.de/medien/bild/>, çevrimiçi 24 Nisan 2019

⁷ Bild Zeitung und ihre Geschichte, <https://www.zeitung.de/medien/bild/>, çevrimiçi 24 Nisan 2019

⁸ Süddeutsche Zeitung, „Geheime Nazi Vergangenheit“, <https://www.sueddeutsche.de/digital/falschmeldungen-bei-wikipedia-geheime-nazi-vergangenheit-1.396552>, çevrimiçi 22 Nisan 2019

2. ALMAN BASININDA TÜRKLERİN ÖTEKİLEŞTİRİLMESİ: BILD GAZETESİ ÖRNEĞİ

İlk göç hareketinin neredeyse 60 yıl önce gerçekleşmesine rağmen Türklerin Almanya'da halen uyum sorunu yaşamasının başlıca sebeplerinden Alman basınında haklarında çıkan haberlerin gösterilmesi bu çalışmanın amacını belirlemektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın asıl amacı, Almanya'da yaşayan Türklerin Alman toplumu tarafından dışlandıkları ve yanlış anlaşıldıkları düşüncelerinin basında haklarında çıkan haberlerle ilgili olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Bu amaç çerçevesinde Alman Bild Gazetesi, Almanya'nın en yüksek tirajlı gazetesi olmasından dolayı, bu çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce ortaya atılan sayılılar şu şekildedir:

1. Alman Bild Gazetesi'nde Türkler hakkında yayımlanan haberlerin başlık ve spot kısımlarında mutlaka bir tane ötekileştirici kelime kullanılmıştır.
2. Bild Gazetesi'nde Mart ayında Türkler hakkında yayımlanan haberlerin neredeyse hepsi olumsuzluk içeren haberlerden oluşmaktadır.
3. Mart 2019'da Bild Gazetesi'nde Türklerle ilgili yayımlanan haberde Türkleri tarif edereken en az bir kere „göçmen“ veya „Türk kökenli“ kavramına yer verilmiştir
4. Türklerle ilgili Bild Gazetesi'nde yayımlanan haberlerde şiddet içeren sözcük kullanılmıştır.

Çalışmanın evreni ise, güncelliği korumak adına, Mart 2019'da Bild Gazetesi'nin internet versiyonunda Türklerle ilgili yayımlanan haberlerden oluşmaktadır. Değerlendirmeye dahil edilen haberlerin başlık ve spot kısımları içerik analizi ve dekonstrüktif okuma yöntemiyle incelenecek ve daha sonra değerlendirilecektir.

Çalışmanın yöntemi ise Bild Gazetesi'nin internet versiyonunda Mart 2019'da Türklerle ilgili yayımlanan haberlerin başlık ve spot kısımlarını içerik analizi yöntemiyle incelemek ve ardından dekonstrüktif okuma sorularıyla sosyo-ekonomik çıkarları göz önünde bulundurarak düz ve alt metni ortaya çıkarmaktır.

2.1 Bild Gazetesi'nde Türklerle ilgili Yayımlanan Haberler

Bild Gazetesi'nin internet versiyonunda Türklerle ilgili Mart 2019'da toplam 8 tane haber yayımlanmıştır. Haberlerin kategori bağlamında dağılımına bakıldığında bu 8 haberin 4'ünün üçüncü sayfa kategorisinde, 2'sinin spor haberleri kategorisinde ve geri kalan 2'sinin de siyaset kategorisinde yer almıştır.

Yayımlanan ilk haberin tarihi 6 Mart 2019. Haberin başlığı „Sahte dükkan sahipleri 28 bin kişiyi mağdur etti“ (Fake Shop Trios prellte 28 000 Kunden)¹³. Bu haberin spot kısmında ise 2 Türk'ün sahte dükkan kurarak çeşitli vaatlerde bulunup 28 bin kişiyi dolandırarak mağdur ettiği ve Frankfurt Kriminal Polisi sayesinde kısa sürede bu çetenin çökertildiği yazılmıştır. Haberde kullanılan fotoğrafta gözleri bantlanmış 2 Türk'ün kelepçelenmiş hali görülmektedir. Olayın vahametine de dikkat çekmek için mağdur edilen kişilerin sayısı büyük yazı karakterleriyle başlıkta verilmiştir.

Türklerle ilgili ikinci haber 3 gün sonra, yani 9 Mart 2019 tarihinde yayımlanmıştır. Bu haberin başlığı ise „Katil ve Vodka yalanı“ (Der Killer und die Wodka Lüge)¹⁴, spot kısmında ise Osman adındaki 24 yaşındaki Türk'ün 7 aylık bebeğini yatmaya götürdükten sonra aynı yaştaki sevgilisini apartman girişinde canice katlettiği bilgisi verilmiştir. Haberin fotoğrafında katil zanlısı Türk'ün yüzü açık bir şekilde verildiği saptanmıştır. Ayrıca 7 aylık bebek ve katledilen Alman sevgilinin de resimlerine açık şekilde yer verilmiştir.

16 Mart 2019'a kadar Bild Gazetesi'nin internet versiyonunda Türklerle ilgili herhangi bir habere rastlanmamıştır. Ancak 16 Mart tarihinde „Türkler forvet Dursun'u mercek altına aldı“ (Türken beobachten Stürmer Dursun)¹⁵ başlıklı spor haberine yer verilmiş, haberin spot kısmında 27 yaşındaki Türk forvet Dursun'un Darmstadt Spor Kulübü'nde sergilemiş olduğu başarısından dolayı Türklerin de dikkatini çektiği yazılmıştır.

Yine 19 Mart 2019'da spor kategorisinde Türklerle ilgili bir haber yayımlanmıştır. Haberin başlığı „Kış transferleri gittikçe değerleniyor“ (Winter-Transfers immer wertvoller)¹⁶ ve spot kısmında 18 yaşındaki futbolcu Ozan Kabak'ın üstün başarısından dolayı futbol kulüpleri tarafından yakın takibe alındığından bahsedilmiştir.

20 Mart 2019'da Bild Gazetesi'nde Türklerle ilgili üçüncü sayfa kategorisinde bir haber daha yer almıştır. Haberin başlığı „Leipzig'de uyuşturucu satıcısı 2 tanığın susması sonucunda beraat etti“ (Dealer-Freispruch in

¹³ Bild.de, „Fake Shop Trios Prellte an 28000 Kunden“, <https://www.bild.de/regional/frankfurt/frankfurt-aktuell/frankfurt-fake-shop-dieses-trios-prellte-28-000-kunden-60521574.bild.html>, çevrimiçi 10 Nisan 2019

¹⁴ Bild.de, „Der Killer und die Wodka Lüge“, <https://www.bild.de/regional/frankfurt/frankfurt-aktuell/balkon-killer-prozess-mit-null-promille-luege-vor-gericht-60534956.bild.html>, çevrimiçi 10 Nisan 2019

¹⁵ Bild.de, „Türken beobachten Stürmer Dursun“, <https://www.bild.de/sport/fussball/fussball/darmstadt-tuerken-beobachten-stuermer-dursun-60698344.bild.html>, çevrimiçi 20 Nisan 2019

¹⁶ Bild.de, „Winter-Transfers immer wertvoller“, <https://www.bild.de/sport/fussball/fussball/trio-laesst-vfb-stuttgart-hoffen-winter-transfers-immer-wertvoller-60754838.bild.html>, çevrimiçi 20 Nisan 2019

Leipzig, weil 2 Zeugen schwiegen) ¹⁷. 2016 yılında uyuşturucu nedeniyle Tunus asıllı birini öldürmekle suçlanan 23 yaşındaki Türk, davanın ikinci duruşmasında iki önemli tanığın konuşmama hakkını kullanması sonucunda beraat ettiği yazılmıştır. Haberin fotoğrafında uyuşturucu satıcısı Türk'ün yüzü kapalı şekilde yayımlanmıştır. Davada beraat eden zanlı, 2 tanığın susma hakkını kullanmasından dolayı beraat ettiğinin vurgusu yapıldığı saptanmıştır.

25 Mart tarihli haberin başlığı ise „Hırsızın ifadesi alınıyor“ (Hier wird ein Dieb zur Rede gestellt) ¹⁸. Bu haberin spot kısmında 31 yaşındaki tamirhane sahibi Vehbi Şen'in Facebook sayesinde haftasonu tamirhanesine giren hırsız yakalandığı yazılmıştır.

Aynı gün yayımlanan bir diğer haber ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'la ilgilidir. Haberin başlığı „Erdoğan fırsatçılara göz dağı verdi“ (Erdoğan droht Finanz-Zockern) ¹⁹. Spot kısmında ise bir hafta sonra gerçekleştirilecek belediye seçimleri öncesinde Türk'lerin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fırsatçılara karşı öfkelenmesi ve onları tehdit ettiği yazılmıştır. Bu haberin fotoğraf kısmında ise öfkeli bir Erdoğan resmine yer verildiği tespit edilmiştir. Belediye seçimleri öncesinde ekonomik durumun olumsuz olduğunu iddia eden gazete bu durumun seçimlerde Erdoğan'ın aleyhine işleyeceğini varsaydığı saptanmıştır.

Mart 2019'da Türklerle ilgili son haber belediye seçimlerinden önceki gün yayımlanmıştır. 30 Mart 2019 tarihli haberin başlığı „Borsadaki iniş çıkış Erdoğan'a sorun olacak“ (Börsenbeben wird zum Problem für Erdoğan) ²⁰. Haberin spot kısmında ise 31 Mart tarihinde Türkiye genelinde belediye seçimlerinin gerçekleştirileceği ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın cuma günü sekiz defa İstanbul'da miting gerçekleştirdiği yazılmıştır. Bu haberin de yine fotoğraf kısmında öfkeli ve sinirli olan Erdoğan'ın resmi kullanılmıştır. Seçim önceki borsadaki iniş çıkışlara dikkat çeken gazete, Erdoğan'ın işinin bu seçimlerde zor olacağını iddia etmiştir.

2.2. Derrida'nın Dekonstrüksiyon/ Yapısöküm Kavramı

Derrida'nın yapısöküm kavramı, Descartes ile birlikte gelişen düşünce sistemine dayalı bir arka plana sahiptir. Ortaçağ felsefesi sonrasında bilim ve düşüncede yeni gelişmelerin yaşandığı Rönesans döneminin farklı ancak parçalı görüşleri yeniçağda Descartes ile sistematize edilmeye çalışılmıştır. Felsefenin dinsel tartışmaların bir aracı olduğu, dinsel öğretilerin temellendirilmesine hizmet ettiği Ortaçağ sonrasında dinsel otoritenin zayıflaması beraberinde deneyin ve aklın ön plana çıkmasına neden olmuştur. İlahiyat ve felsefe arasındaki kopuş, Aristoteles'nun düşüncelerinin yeniden değerlendirilmesine, Descartes ile birlikte mantık ve yöntemin birlikte ele alınmasına yol açmıştır. Descartes temele aklı koyarken doğru bilgiye ulaşmada özneliği öne çıkarmakta ve bunun nasıl olacağı konusunda yöntem belirlemede kurallar geliştirmektedir. Aristoteles'in mantığına yöntemi ilave etmektedir. Aksiyomatik öncüllerle gerçek bilgiye ulaşmada şüpheleri vardır. Bu nedenle mantık ve yöntem birlikte ele alınmalıdır. „Düşünüyorum, o halde varım“ ifadesi Descartes'in düşünen öznenin sübjektifliğini ifade etmektedir. Yani hakikat özneye, modern felsefenin „ben“ine bağlanmıştır. Descartes'in öznesi, şüphe edilmez bir kesinliğe sahip bir „ego“dur ve bu „ego“ bütün sorulardan önce geldiği için sabittir. Böylece her şey bu özneye göre konumlanmaktadır. ²¹

Derrida'ya göre yapısöküm (dekonstrüksiyon) kelimesi yapısalcılığın dominant olduğu bir dönemde, yapıya bağlı mutlak bir gösterilen olarak yapısalıcı bir eylem şeklinde algılanmıştır. Bu ilişkiden dolayı ABD'de post-yapısalcı bir kavram olarak değerlendirilmiş, yapının sökülmesi, yapıyı yıkmak olarak ele alınmıştır. Ancak yapısalcılık problematiğinde yapıyı sökmek, yapısalıcı olduğu kadar anti-yapısalcı bir harekettir ve kavramın anlam zenginliği buradan kaynaklanmaktadır. ²² Derrida'ya göre Heidegger'in yeniden yapılandırmaya yaptığı vurgu, yapının bozularak ve parçalara ayrılarak aslında yeni bir anlama götürülmesine ve farklı bir okuma biçimine imkân tanımaktadır. Yapısökümsel okuma otoritenin ve onun belirlediği kalıpların yerinden edilmesiyle başlamaktadır. Metnin yapısızlaştırılması değil altüst edilmesi, köşe taşlarının yerinden oynatılması veya parçalara ayrılması anlamına gelmektedir. ²³

¹⁷ Bild.de, „Dealer-Freispruch in Leipzig, weil 2 Zeugen schwiegen“, <https://www.bild.de/regional/leipzig/leipzig-news/weil-zwei-zeugen-schwiegen-freispruch-im-leipziger-dealer-mord-60782486.bild.html>, çevrimiçi 21 Nisan 2019

¹⁸ Bild.de, „Hier wird ein Dieb zur Rede gestellt“, <https://www.bild.de/regional/koeln/koeln-aktuell/facebook-fahndung-erfolgreich-werkstatt-einbrecher-zur-rede-gestellt-60851394.bild.html>, çevrimiçi 20 Nisan 2019

¹⁹ Bild.de, „Erdoğan droht Finanz-Zockern“, <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogan-droht-waehrungsspekulanten-ermittlungen-gegen-us-bank-60862636.bild.html>, çevrimiçi 19 Nisan 2019

²⁰ Bild.de, „Börsenbeben wird zum Problem für Erdoğan“, <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahl-in-der-tuerkei-boersen-beben-wird-zum-problem-fuer-erdogan-60951086.bild.html>, çevrimiçi 20 Nisan 2019

²¹ Gülhanım, Küçükalkan, „Anlamın Yapısökümü: Haberi Derrida'dan Okumak“, s. 56, Erzurum 2017

²² Age, s. 58

²³ Age, s. 60

2.3 Dekonstrüktif Okuma Sorularıyla Bild Gazetesi'ndeki Türkler

1993 yılında ABD'de kurulan New Mexico Media Literacy Project adlı grup, ulusal medya okuryazarlığı konusundaki öncülüğüyle tanınan bir organizasyon olarak ortaya çıkmıştır. Misyonlarını sağlıklı ve dürüst topluluklar yetiştirmek için eleştirel düşünmeyi ve medya kültüründe aktivizmi geliştirmek için açıklayan organizasyon, sadece 2008'de bu amaçla ABD'deki 9 eyalette 103 sunum yapmış, 4747 genç ve yetişkine ulaşmıştır. İlgili kurumun kabulüne göre, bir medya örneği hızla yapı bozma/ dekonstrüksiyona uğratılabilmek için şu sorular kullanılabilir:

1. Bu kimin mesajıdır? Bu medya iletisini kim yaratmış, ya da finanse etmiştir ve neden?
2. Hedef kitle kimdir? Hangi metin, imaj veya ses buna işaret etmektedir?
3. Bu iletinin metni (düz anlamı) nedir?
4. Bu iletinin alt metni nedir?
5. Bu mesajın kazananı ya da kaybedeni kimlerdir? Bu mesaj sahibinin menfaatine nasıl hizmet etmektedir?²⁴

Eleştirel okuma yapılmasına katkı sağlayan bu sorular, Bild Gazetesi'nde Mart 2019'da Türklerle ilgili yayımlanan haberlere de uyarlanması, düz anlam, alt anlam gibi önemli detayların ortaya konmasında fayda sağlayacaktır.

„Sahte dükkan sahipleri 28 bin kişiyi mağdur etti“ (Fake Shop Trios prellte 28 000 Kunden) başlıklı haberi ele alarak, bu kimin mesajıdır, bu medya iletini kim yaratmış ya da finanse etmiştir ve neden sorusuna cevap aranacaktır. Haberde dolandırıcılık olayından bahsedilmiştir. Dikkat çeken bir önemli detay ise, haberin orta gövdesinde yer alan hırsızlık olaylarıyla ilgili bir haber. Ayrıca reklam kısmında da güvenlik sistemlerinin reklamına yer verildiği de saptanmıştır. Haberin/ mesajın Bild Gazetesi'ne ait olduğu söylenebilir. Yaratma ve finanse etme konusunda ise hırsızlık olaylarına dikkat çekerek toplumda korku yaratarak güvenlik sistemlerinin kar etmesini sağlayarak asıl finanse eden kısmın güvenlik sektörünün olduğu kabul edilebilir. Bu haberin hedef kitlesinin tüketiciler olduğu açıktır. Buna işaret eden metin ise 9300 tüketicinin mağdur edildiği bilgisinin haberin orta kısmında yer almasıdır. İletinin veya haberin düz anlamı, Almanya'nın Frankfurt şehrinde 9300 kişiyi dolandırılan çetenin çökertilmesidir. Fakat alt anlamı incelendiğinde, bu çetenin Türkler tarafından yürütüldüğünü ve Türkler üzerinden okuyuculara korku ve güvensizlik aşılacak istendiği anlaşılmaktadır. Son olarak ise bu mesajın kazananı ve kaybedeni araştırıldığında, kaybeden kısmın açıkca

Türkleri olumsuz gösteren dolandırıcıların olduğu, kazanan kısmın ise bu iletiyi finanse eden güvenlik şirketinin olduğu anlaşılmıştır. Haberin sahibinin güvenlik şirketleri olduğu varsayıldığına göre, bu haber sonrasında hırsızlığa karşı önlem almak isteyen belki yüzlerce okuyucu, haberin orta kısmında yer alan güvenlik sistemleri şirketine ulaşarak kendi ev veya iş yerine bu güvenlik sistemini kurduracak bu şekilde de şirket kısa sürede olumsuz bir haberden reklam yaratarak kar payını yükseltmiş olacaktır.

„Katil ve Vodka yalanı“ (Der Killer und die Wodka Lüge) başlıklı haber incelendiğinde, mesajın sahibinin yine Bild Gazetesi olduğu anlaşılmıştır. Cinayet haberi olduğundan dolayı bu haberde herhangi bir finansöre rastlanılmamıştır. Toplumsal olaylara dikkat çekerek ve başlığıyla sansasyon yaratarak buradaki asıl finansörün Bild Gazetesi'nin ta kendisi olduğu ve bu haberin bu şekilde verilmesinin tek sebebinin ise okuma sayısını yükselterek kar payı elde etmek olduğu düşünülmektedir. Canice işlenmiş bir cinayetin çekiciliğini artırmak için başlığında sansasyon yaratmanın yanı sıra, katil zanlısı, katledilen sevgilisi ve bebeğin resmi blurrlanmadan açık bir şekilde yayımlanmıştır. Bu haberin hedef kitlesi yine Alman toplumu ama daha fazla genç toplum. Katil zanlısı ve sevgilisinin 24 yaşlarında genç olmaları yaşlılarında daha büyük etki yaratacağı düşüncesiyle, bu haberin asıl hedefinin Alman toplumundaki genç neslin olduğu öne sürülmektedir. Haberin düz metnine bakacak olursak, üçüncü sayfada yer alan bir cinayet haberinden farksız olduğu görülmektedir. Ancak alt metne inildiğinde bu haberin asıl mesajında 24 yaşındaki Osman adındaki bir Türk gencin yabancı sevgilisini öldürdüğünü, savunmasında ise yalan söyleyerek davadan kurtulmak istediğini ve bu olayda daha birkaç aylık olan çocuğunu davaya dahil ettiği mesajı verilerek, bu Türk gencin değer yargılarından yoksun olduğu ve kendi çıkarları doğrultusunda herkesi yüz üstü bırakabilecek soğukkanlı bir katil olduğu görüntüsü verilmek istendiği düşünülmektedir. Bu mesajın kaybedeni yine açık bir şekilde Osman adındaki katil zanlısı. Onun yanında kaybeden taraf ise Almanya'da yaşayan Türk gençler. Kazananı ise toplumu ayırıştırmak isteyen Türk- Alman ilişkilerini sekteye uğratmak isteyen finansörler olduğu kabul edilebilmektedir.

„Türkler forvet Dursun'u mercek altına aldı“ (Türken beobachten Stürmer Dursun) başlıklı spor haberin sahibi ve aynı zamanda finansörü Darmstadt Spor Kulübü'dür. Bu haberin yayımlanmış olma nedeni, futbol kulübünün kendi reklamını yapmak ve kulübünde oynattığı futbolcuları pazarlamaktır. Bu haberler Almanya'da bulunan diğer kulüplerin dikkatini çekmeyi hedeflenmiştir. Hedef kitle kimdir sorusunun cevabı da aynı şekilde yanıtlanmış olmaktadır. Haberin asıl hedef kitlesi diğer spor kulüpleri. Kulüpler arası alış veriş medya sayesinde meşrulaştırmak, değerini

²⁴ Media Literacy Now, „What is Media literacy?“, <https://medialiteracynow.org/what-is-media-literacy/>, çevrimiçi 1 Mayıs 2019

yükseltmek ve piyasada var olmayı sağlayarak kulüp adına iyi bir ticari faaliyet gerçekleştirmek istenmiştir. Düz metnine bakacak olursak, Darmstadt Spor Kulübü'nde oynayan Türk forvet Dursun'un Türk takımları tarafından mercek altına alındığı haberi okuyucuyla paylaşılmıştır. Ancak alt metni incelendiğinde, asıl mesajın Türk spor kulüplerinin Alman spor kulüplerinde yetişen futbolculara merak sardıkları ve değer verdikleri anlaşılabilir. Hatta bir adım daha öteye giderek topluma şu mesaj verilmek istenmiş olabilir: Alman futbol kulüplerinde eğitim çok daha iyi ve bu sebepten dolayı Türkler devamlı Alman takımlarından transfer gerçekleştiriyorlar. Dolayısıyla bu haberin alt metninde Türkler üzerinde spor konusunda bir üstünlük sağlanmak istendiği düşünülmektedir. Son olarak ise haberin kazananı ve kaybedeni bakmakta fayda bulunmaktadır. Buna göre bu mesajın kaybedeni yoktur ancak kazananı açık şekilde Darmstadt Spor Kulübü ve Türk forvet Dursun'dur.

„Kış transferleri gittikçe değerleniyor“ (Winter-Transfers immer wertvoller) başlıklı spor haberin sahibinin yine spor sektörünün olduğunu ve aynı şekilde bu sektörün bu haberi finanse ettiği anlaşılmıştır. Başlığında da anlaşıldığı gibi asıl hedef burada yine spor kulüpleri ve bu kulüpler arasındaki alış veriş. Kar payını yükseltmek adına reklam yaptıran spor sektörü bu haberler ulusal spor kulüplerini hedef seçerek bu haberi Bild Gazetesi'nde yayımlattırıştır. Haberin düz metninde kış aylarında gerçekleştirilen transferlerin değerlendirildiği açıklanmıştır. Alt metninde ise spor kulüplerine tüyo verilmiştir. Buna göre kış aylarında gerçekleştirilen transferler yaz aylarına göre daha değerli ve bu sebepten dolayı yaz aylarında transfer gerçekleştirecek yerine kış aylarında bu transferi gerçekleştirmek kar payı açısından daha iyi olacaktır. Haberin kazananı yine spor endüstrisidir.

„Leipzig'de uyuşturucu satıcısı 2 tanığın susması sonucu beraat etti“ (Dealer-Freispruch in Leipzig, weil 2 Zeugen schwiegen) başlıklı üçüncü sayfa haberinin sahibi ve aynı zamanda finansörü Bild Gazetesi'dir. Finanse etme veya yaratma sebebi ise toplumda Türklerle ilgili ön yargıları olumsuzlaştırmak ve Türk-Alman ilişkilerini güçsüzleştirmek olarak algılanabilmektedir. Haberin hedef kitlesinin ise Alman toplumu olduğu açıktır. Üçüncü sayfalarında genelde olduğu gibi Bild Gazetesi bu cinayet haberini de sansasyonel bir başlık atarak yayımlamış, bu sefer ise katil zanlısının resmini açık şekilde vermemiştir. Katil zanlısının yüzünün kapalı şekilde yayımlanması, okuyucunun zanlıya karşı herhangi bir duygu, kin, nefret veya empati olasılığının önünü kesmek adına yapılmış olduğu tahmin edilmektedir. Haberin düz anlamına gelindiğinde ise, düz anlamının uyuşturucu ticareti yapan birkaç yabancıdan alış veriş esnasında çıkan hengamede silahların patladığı ve arbede sonucunda bir kişinin öldürüldüğüdür. Fakat alt metne

bakacak olursak, hem uyuşturucu hem kaçakçılık hem de cinayet gibi olumsuzluk ve kötülük içeren ne varsa olayların merkezinde yine bir Türk genç. Dolayısıyla okuyucuya şu mesaj verilmek istendiği tahmin edilmektedir: Uyuşturucu, cinayet, kaçakçılık veya hırsızlık gibi toplumun yapısına zarar veren olumsuzlukların merkezinde mutlaka bir Türk yer almaktadır. Mesajın kazananı açık bir şekilde toplumu ayırıştırmak ve korku salmak isteyen taraf olurken kaybedeni sadece katil zanlısı Türk genç değil, onun yanında olan ve Almanya'da yaşayan tüm Türk gençlerdir.

„Hırsızın ifadesi alınıyor“ (Hier wird ein Dieb zur Rede gestellt) başlıklı haberin sponsorunu üst başlıktan anlamak mümkün. Buna göre Facebook uygulaması sayesinde tamirhanesine giren hırsızları yakalatan bir iş yeri sahibinin başarısından söz edilmektedir. Haberin sahibi de finansörü de Facebook. Bu haber sayesinde reklam yapan Facebook uygulaması, geniş bir kitleye ulaşma şansına sahip olmuştur. En son veri skandalıyla gündemi meşgul eden Facebook bu şekilde kendi imajını tazelemek istemiş ve uygulamanın faydalarını ön plana çıkararak yeni bir algı yaratmak istemiştir. Haber aynı zamanda bir hırsızlık olayından ibaret olduğundan hedef kitlenin Facebook uygulamasını kullanan veya kullanmayan kişiler olduğunu anlamak mümkündür. Dolayısıyla bu haberi okuyan ve Facebook kullanıcısı olmayanlar uygulamanın faydalarından etkilenerek hesap açma yöneliminden bulunabileceği düşünülmektedir. Haberin düz anlamı ise Almanya'da tamirhane sahibi olan Türk işçinin Facebook uygulaması sayesinde iş yerine giren hırsız kısa sürede deşifre edip polislerle işbirliği içerisinde yakalatmasıdır. Alt metne bakılacak olursa, Facebook'un başarılı bir PR (reklam) çalışması olduğu saptanabilmektedir. İmajı veri skandalından sonra baya zedelenen sosyal medya platformu Facebook, toplum yararına bir katkıda bulunarak birçok okuyucunun empatisini kazanabilmiş olduğu düşünülmektedir. Haberin kaybedeni ise açık bir şekilde Facebook şirkettir. Buh aber sayesinde yüzlerce okuyucuya kolayca ulaşmış, olumlu bir şekilde reklam çalışması yapmıştır.

„Erdoğan fırsatçılara göz dağı verdi“ (Erdoğan droht Finanz-Zockern) başlıklı ekonomi kategorisinde yer alan haberin sahibi ve aynı zamanda finansörü Bild Gazetesi'dir. Dolar/ Euro kurundan faydalanarak fırsatçılık yapanların Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından tehdit edildiği yazılan haberde, Alman toplumuna Türkiye'nin seçim öncesi ekonomik durumunun stabil olmadığı mesajı verilmiştir. Haberin hedef kitlesi en başta Alman yatırımcılardır. Türkiye'nin siyasi konjonctürünün stabil olmadığı mesajı Türkiye'ye yönelik yatırım planları olan Alman şirketlerine bu haber sayesinde verilmek istenmiştir. Mesajın/ haberin düz anlamı başlığında da anlaşıldığı gibi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Türkiye'deki kur dalgalanmasından faydalanan fırsatçılara gözdağı

vermesidir. Alt metnine bakılacak olursa, Alman yatırımcılarına yönelik bir haber olduğu anlaşılabilir. Buna göre, uzun vadede veya kısa vadede Türkiye ile işbirliği içerisine girmeyi planlayan Alman yatırımcıların her an Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tehditleriyle karşı karşıya kalabileceği algısı yaratmak ve Alman yatırımcılar ikaz edilmek istenmiştir. Mesajın kazanımı açık bir şekilde, Alman yatırımcıları uyarmak isteyen finansör, kaybedeni ise Türkiye ve Türk ekonomisidir. Sosyo-ekonomik okuma bağlamında Bild Gazetesi'nin sahibi Friede Springer'in o zamanki Almanya Şansölyesi Angela Merkel başta olmak üzere birçok CDU'lu (Hıristiyan Demokrat Birliği) siyasilerle yakın ilişkiler sürdürdüğü ortaya konmuştu. Bu bağlamda mevcut Türkiye-Almanya ilişkilerini de göz önünde bulundurarak, iki ülkenin birbirine gittikçe uzaklaştığını gözlemlemek mümkündür.

„Borsadaki iniş çıkış Erdoğan'a sorun olacak“ (Börsenbeben wird zum Problem für Erdoğan) başlıklı son haberin sahibi ve finansörü yine Bild Gazetesi'dir. Yine ekonomi kategorisinde yayımlanan Cumhurbaşkanı Erdoğan'la ilgili haberde, belediye seçimleri öncesindeki Türkiye ekonomisine dikkat çekilmiştir. Hedef kitlenin yine başta Alman yatırımcıların olduğu söylenebilmektedir. Hedef kitle sadece yatırımcı değil aynı zamanda Türkiye'ye yönelik herhangi bir planı olan kişilerdir. Haberde seçim öncesi Erdoğan'ın kötüye giden ekonomiyi düzeltme çabalarından bahsedilirken, çabaların boşa gittiğini ve ekonominin durumundan dolayı belediye seçimlerinde de Erdoğan'ın ciddi yenilgiler alabileceği iddia edilmiştir. Haberin düz metni, ekonomisi kötü olan Türkiye'nin belediye seçimleri öncesi durumu ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın seçimi etkileme çabalarıdır. Alt metne bakılacak olursa, bir önceki haberde olduğu gibi Türkiye'nin mevcut ekonomik durumu ön plana çıkararak yatırımcıları uyarmak ve Alman toplumuna Erdoğan'ın zor durumda olduğu fikrini aşılacaktır. Kazanan taraf ise yine haberi finanse edenler, kaybeden ise yine Türk ekonomisi ve Türkiye'dir.

SONUÇ

Halen 3 milyon civarında Türk'ün yaşadığı Almanya'daki Türk göçmenler, birçok alanda kendilerini göstermiş, özellikle kültür ve ekonomi alanlarında etkin olmuşlardır. Küreselleşme süreci ile birlikte Avrupa'ya ara insan gücünün sağlanmasına yönelik başlayan yasal göç dalgası nedeniyle dünyanın bütün coğrafyalarının artık çok kültürlü ortamlardan oluştuğunu söylemek mümkündür. Bu çok kültürlü ortamın yarattığı en büyük sorunların başında ise kuşkusuz uyum gelmektedir. Neredeyse 60 yıldır Almanya'yı ikinci vatanları olarak kabul eden Türklerin bu uyum sorunu Alman toplumu tarafından kabul edilmedikleri ve yanlış anlaşıldıklarından kaynaklandığı iddia edilmektedir. Bu iddianın ana sebebi ise Alman basınında haklarında çıkan ve genellikle olumsuzluk içeren haberlerdir. Bu bağlamda çalışma için seçilen kamuoyu etkisi en yüksek

ve Almanya'nın en yüksek tirajlı Bild Gazetesi gerek tarihçesi gerek mülkiyet yapısı bağlamında incelendiğinde, yayımladığı haberlerle geniş kitleye ulaşma imkanına sahip olarak toplumu kolayca yönlendirme yetisine sahip olduğu anlaşılmıştır. Yahudi karşıtı propaganda yapmakla suçlanan Springer Yayınevi sahibi Axel Springer, yıllar sonra İsrail leyhine çalışmalar yürütmesi ve İsrail Bar Üniversitesi'nden fahri doktora ünvanına sahip ilk Alman olması, Bild Gazetesi'nin bugünkü yayın politikasını belirlemektedir. Buna göre, Bild Gazetesi Yahudilerle ilgili olumsuzluk içeren hiçbir habere yer vermeyeceğini açıklamıştır. Öte yandan sosyo-ekonomik okumada ortaya Axel Springer'in vefatından sonra Springer yayınevi başına geçen eşi Friede Springer'in siyasilerle olan yakın dostlukları dikkat çekmiştir. Friede Springer Almanya Şansölyesi Angela Merkel ile senelerdir yakın arkadaş olmasının yanı sıra, Friede Springer Vakfı'nın kurucu heyetinde Merkel'in eşi ve eski Almanya Cumhurbaşkanı gibi birçok CDU'lu siyasi bulunmaktadır. Bu bilgileri göz önünde bulundurarak ve dekonstrüktif okuma soruları yardımıyla Mart 2019'da Türklerle ilgili Bild Gazetesi'nde yer alan haberler incelendiğinde, çalışma öncesinde ortaya konulan Türkler hakkında yayımlanan haberlerin neredeyse hepsi olumsuzluk içeren haberlerdir sayıltısı analiz sonucunda kanıtlanmıştır. Mart ayı boyunca Türklerle ilgili yayımlanan 8 haberin 4'ü üçüncü sayfa haberleri kategorisinde yer alırken, 2'si spor kategorisi altında, geri kalan 2'si de ekonomi kategorisinde yer almıştır. Spor haberleri dışındaki diğer haberlerin içeriği incelendiğinde, Türkleri olumsuz gösteren haberler olduğu saptanmıştır. Türkler hakkında yayımlanan haberlerin başlık ve spot kısımlarında mutlaka bir tane ötekileştirici kelime kullanılmıştır sayıltısı, yapılan çalışma sonucunda kanıtlanmıştır. „Der Türke“ (Türk), „Die Türken“ (Türkler), „Türken Praesident“ (Türklerin Cumhurbaşkanı) gibi alt anlamı Alman toplumunda aşağılayıcılığı ifade eden ötekileştirici kelimelerin iki haber hariç tüm haberlerde yer verildiği saptanmıştır. Türklerle ilgili yayımlanan haberlerde en az bir kere „göçmen“ veya „Türk kökenli“ ifadelerine yer verilmiştir varsayımı doğrulanamamıştır. Buna göre Bild Gazetesi Türklerle ilgili yayımladığı haberlerde Türk kökenli veya göçmen kavramlarına yer vermemiştir. Son olarak, yayımlanan haberlerde şiddet içeren sözcüklere yer verilmiştir sayıltısı, yapılan araştırmalar sonucunda doğrulanmıştır. 24 yaşındaki Türk genç Osman'ın alkollü şekilde sevgilisini kıskançlık uğruna bıçaklararak hunharca öldürülmesi haberinde, uyuşturucu ticaretinde bir kişiyi silahla vurarak öldüren bir başka Türk gencin haberinde ve 28 bin kişiyi dolandıran suç şebekesi haberinde de mutlaka şiddet içeren ifadelerle yer verilmiştir.

Alman toplumu tarafından yanlış karakterize edildiklerini ve bunun baş sorumlusunun Alman basını olduğunu ifade eden Türklerin, yapılan çalışma sonucunda iddiaların asılsız olmadığı ve Alman

basınının amiral gemisi sayılan Bild Gazetesi'nde bir ay içerisinde Türklerle ilgili sadece olumsuz haberlerin yer aldığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla dördüncü güç olarak sayılan ve kamuoyunu etkilemekte çok etkin güce sahip günlük bulvar gazetesinin yer verdiği her haberle ciddi anlamda algı yönetimi yapabildiğini ve yüzbinlerce okuyucusuna çeşitli algılar yükleyebildiği kabul edilen bir gerçektir. Bild Gazetesi'nin sansasyonel başlıklar ve görsellerle sadece tirajları yükseltmek gibi bir amacının olduğunu söylemek eksik olacaktır. Mülkiyet yapısı ve sahiplik yapısı incelendiğinde gazetenin sahibinin mevcut siyasal iklimle birlikte hareket ettiği anlaşılmış, iki ülke arasındaki siyasal gerginliği gazeteye taşıyarak toplumun ayrıştırmasına katkı sağlandığı düşünülmüştür. Basının asıl amacı olan kamuoyunu bilgilendirmek ve kamuoyunun çıkarları doğrultusunda haber yapmak amacının Türkler konusunda yapılan sübjektif haberlerde işlenmediği, atılan başlıklarda yorum katıldığı anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Bild.de, "Börsenbeben wird zum Problem für Erdoğan", <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahl-in-der-tuerkei-boersen-beben-wird-zum-problem-fuer-erdogan-60951086.bild.html>,
- Bild.de, "Dealer-Freispruch in Leipzig, weil 2 Zeugen schwiegen", <https://www.bild.de/regional/leipzig/leipzig-news/weil-zwei-zeugen-schwiegen-freispruch-im-leipziger-dealer-mord-60782486.bild.html>,
- Bild.de, "Der Killer und die Vodka Lüge", <https://www.bild.de/regional/frankfurt/frankfurt-aktuell/balkon-killer-prozess-mit-null-promille-luege-vor-gericht-60534956.bild.html>
- Bild.de, "Erdoğan droht Finanz-Zockern", <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogan-droht-waehrungsspekulanten-ermittlungen-gegen-us-bank-60862636.bild.html>,
- Bild.de, "Fake Shop Trios Prellte an 28000 Kunden", <https://www.bild.de/regional/frankfurt/frankfurt-aktuell/frankfurt-fake-shop-dieses-trios-prellte-28-000-kunden-60521574.bild.html>,
- Bild.de, "Hier wird ein Dieb zur Rede gestellt", <https://www.bild.de/regional/koeln/koeln-aktuell/facebook-fahndung-erfolgreich-werkstatt-einbrecher-zur-rede-gestellt-60851394.bild.html>
- Bild.de, "Türken beobachten Stürmer Dursun", <https://www.bild.de/sport/fussball/fussball/darm-stadt-tuerken-beobachten-stuermer-dursun-60698344.bild.html>,
- Bild. de, "Winter-Transfers immer wertvoller", <https://www.bild.de/sport/fussball/fussball/trio-laesst-vfb-stuttgart-hoffen-winter-transfers-immer-wertvoller-60754838.bild.html>
- Bild Zeitung und ihre Geschichte, <https://www.zeitung.de/medien/bild/>
- ÇAKIR, M., "Türklerin Alman Kültüründeki İmajı" (2012), Anadolu Üniversitesi Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunlarını Araştırma Merkezi Yayınları, Eskişehir
- Die Welt, <https://www.welt.de/print-welt/article675845/Die-Preistraeger-der-Leo-Baek-Medaille.html>
- DOĞAN, Ahmet Atilla (2006), "Almanya'daki Türkler ve Çok Kimlikli Kimliksizleştirme", Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir
- Friede Springer Stiftung, <http://www.friedespringerstiftung.de/>
- KALAYCI, Nuran M. (2007), "Almanya'da Yaşayan Türklerin Aile Yapısı ve Sorunları Araştırması", Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara
- KÜÇÜKALKAN, Gülhanım (2017), "Anlamın Yapısökümü: Haberi Derrida'dan Okumak", Erzurum
- Media Literacy Now, "What is Media literacy?", <https://medialiteracynow.org/what-is-media-literacy/>
- Spiegel Online, "Merkels Gatte kassiert jaehrlich 10.000 Euro von Friede Springer Stiftung", <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/angel-a-merkel-ehemann-joachim-sauer-kassiert-jaehrlich-10-000-euro-von-springer-a-1086226.html>,
- Süddeutsche Zeitung, "Geheime Nazi Vergangenheit", <https://www.sueddeutsche.de/digital/falschmeldungen-bei-wikipedia-geheime-nazi-vergangenheit-1.396552>
- Wallraff, Günter (1986), , En Alttakiler, Milliyet Yayın A.Ş, Köln
- YAĞBASAN, M.(2009), "Kültürlerarası İletişim ve Diyalogun Almanya Özelinde Analizi", eJournal of New World Sciences Academy Humanities
- 2017 Nachhaltigkeitsbericht, Axel Springer Grundsätze, <http://nachhaltigkeit.axelspringer.de/de/grundsae-tze/unternehmensgrundsae-tze.html>

EKLER

Fake-Shop dieses Trios prellte 28 000 Kunden

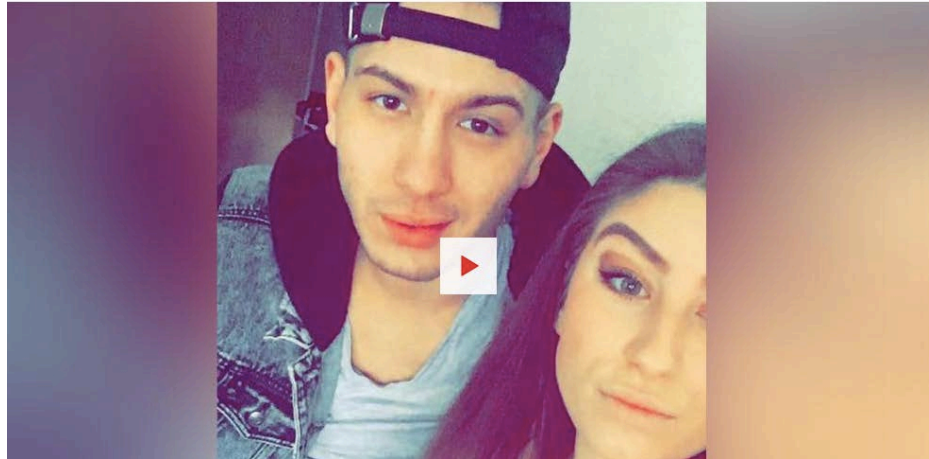

Tevfik E. (48), Sertac T. (32) und Keith K. (55, v. l.) heute vor Gericht: Sie behaupten, nur „Strohänner“ gewesen zu sein. „Dank“ der 9300 Strafanzeigen von Geprellten explodierte in der Kriminalitäts-Statistik der Bereich „Warenbetrug“ um 627,3 Prozent

- 6 Mart 2019 tarihli haber

GETOTETE NIKOLA H. (19)

Der Killer und die Wodka-Lüge

- 9 Mart 2019 tarihli haber

Türken beobachten Stürmer Dursun

- 16 Mart 2019 tarihli haber

Winter-Transfers immer wertvoller!

- 19 Mart 2019 tarihli haber

Freispruch im Leipziger Dealer- Mord

- 20 Mart 2019 tarihli haber

Hier wird ein Dieb zur Rede gestellt

- 25 Mart 2019 tarihli haber

Erdogan droht Finanz-Zockern

Der türkische Präsident Recep Tayyip Erdogan (65) hat ein Wirtschaftsproblem im Land

- 25 Mart 2019 tarihli haber

MORGEN DROHT SCHLAPPE BEI KOMMUNALWAHLEN

Börsen-Beben wird zum Problem für Erdogan

- 30 Mart 2019 tarihli haber